

Evropský Politický a Právní Diskurs, 1(4), 51-62.

10. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict : resolution of 25.05.2000 no. A/RES/54/263. URL : <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-involve-ment-children>.

Олексій БЕРВЕНО

аспірант кафедри
адміністративно-правових
дисциплін та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БЕЗПЕКИ

Категорія безпеки належить до базових понять політичної науки, соціології та теорії державного управління і характеризується багатовимірністю трактувань. У загальному розумінні безпеку можна інтерпретувати як стан відсутності небезпеки, що забезпечує спокій, стабільність і впевненість у майбутньому. Вона асоціюється з гарантією збереження наявних умов існування та можливістю їх покращення, а також із прийнятним рівнем життя та захищеністю від фізичних, соціальних чи політичних загроз.

Безпека розглядається як первинна потреба людини, соціальних груп, держав і міжнародних систем. Вона виступає екзистенційною цінністю, оскільки безпосередньо пов'язана з виживанням і розвитком. Саме потреба в гарантуванні безпеки історично зумовила об'єднання людей у політичні спільноти та формування держави як організаційної форми, покликаної забезпечувати захист і стабільність [1].

Водночас безпека є не лише певним станом, а й постійним процесом. Вона не може бути абсолютно сталою або гарантованою раз і назавжди, оскільки залежить від змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, балансу сил і характеру загроз. У процесному вимірі безпека означає безперервну діяльність індивідів, громад, держав і міжнародних організацій, спрямовану на формування та підтримання бажаного рівня захищеності. Забезпечення безпеки держави та її громадян виступає життєво важливим національним інтересом [2].

Доцільно розрізняти внутрішній і зовнішній аспекти безпеки. Внутрішня безпека пов'язана зі стабільністю, узгодженістю та стійкістю внутрішніх структур держави і суспільства. Зовнішня безпека означає відсутність або нейтралізацію загроз з боку інших суб'єктів міжнародних відносин. Сукупність цих двох вимірів формує комплексне розуміння безпеки.

Теоретичний аналіз дозволяє виділити кілька концептуальних вимірів безпеки. Суб'єктивний вимір стосується рівня впевненості суб'єкта у власному існуванні та розвитку. Об'єктивний – пов'язаний із реальними умовами, ресурсами та механізмами забезпечення цієї впевненості, включаючи збереження ідентичності та свободи розвитку. Функціональний (процесний) вимір дає змогу простежити динаміку змін безпеки в часі та її еволюцію відповідно до трансформації загроз і можливостей [3].

У науковій літературі поширеним є поділ безпеки за предметним критерієм. Зокрема, розрізняють національну безпеку, яка стосується окремих держав і їхніх суспільств, та міжнародну безпеку, що охоплює систему відносин між державами або групами держав. У межах предметного підходу також виокремлюють політичну, воєнну, економічну, гуманітарну, екологічну та ідеологічну безпеку. Економічна безпека, своєю чергою, поділяється на сировинну, енергетичну, продовольчу, фінансову, соціальну, технологічну та інші складові [4].

Предметний аналіз доповнюється просторовим критерієм, який дозволяє виділити локальну, субрегіональну, регіональну, трансрегіональну та глобальну безпеку. Такий підхід підкреслює багаторівневий характер безпекових процесів у сучасному світі.

Серед класифікацій також поширеним є розмежування державної, національної, внутрішньої та громадської безпеки. Державна безпека розуміється як стан внутрішньої стабільності та суверенітету, що відображає відсутність загроз базовим потребам суспільства та статусу держави в міжнародних відносинах. Національна безпека визначається як ступінь

задоволення фундаментальних потреб нації – існування, ідентичності, розвитку та здатності захищати свої цінності від зовнішніх викликів [5].

Внутрішня безпека характеризує рівень стійкості державних інститутів і суспільного порядку, тобто здатність забезпечувати нормальне функціонування органів влади та захищати спосіб життя громадян. У цьому контексті важливу роль відіграють спеціалізовані суб'єкти – так звані спеціальні служби, діяльність яких спрямована на попередження та нейтралізацію внутрішніх загроз [6].

Громадська безпека охоплює систему умов та інституцій, що забезпечують захист життя, здоров'я, майна громадян, а також правопорядку, суверенітету та стабільності держави. Вона включає як індивідуальний, так і колективний вимір – безпеку окремої особи та безпеку соціальних і державних структур у цілому. Наявність належної нормативно-правової бази та ефективних інституцій є ключовою передумовою підтримання цього стану [7].

Отже, безпека є комплексною, багаторівневою та динамічною категорією, що поєднує стан захищеності та безперервний процес його формування і підтримання. Її зміст і структура залежать від історичних умов, характеру загроз та інституційної спроможності держави й суспільства.

1. Skrabacz A. Bezpieczeństwo społeczne. Podstawy teoretyczne i praktyczne, Warszawa, 2012, s. 25.
 2. Elak L. Potencjał wojsk lądowych wobec współczesnych wyzwań bezpieczeństwa Rzeczypospolitej polskiej, Warszawa, 2020, s. 9.
 3. Zięba R. Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, Warszawa, 2008, s. 16.
 4. Głowiński K., Krysiński S. Uwarunkowania bezpieczeństwa globalnego i regionalnego, [w:] T. Bąk, Z. Ciekanowski, L. Szot (red.), Dylematy bezpieczeństwa człowieka, Jarosław, 2013, s. 33.
 5. Głowiński K. Bezpieczeństwo społeczności regionalnych i lokalnych, [w:] Determinanty bezpieczeństwa człowieka a rozwój regionalny, Red. T. Bąk, Z. Ciekanowski, L. Szot, Jarosław, 2013, s. 220-221.
 6. Misiuk A. Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zagadnienia prawno-ustrojowe, Warszawa, 2008, s. 109.
- Pływaczewski W., Kędzierska G., Leksykon policyjny, Szczytno, 2001, s. 59.

Вячеслав БІЛЯВСЬКИЙ

здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
(м. Київ, Україна)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання електронних послуг з огляду на євроінтеграційне намагання України, а також загальну тенденцію до взаємної інтеграції систем надання державою публічних послуг як власним громадянам, так і громадянам іншої держави, які перебувають на території відповідної країни на законних підставах, є надзвичайно важливим питанням, яке має бути опрацьоване поряд з іншими.

П. Клімушин зазначає, що у світовій практиці реалізовано три моделі електронного урядування із застосуванням порталних технологій: централізована, децентралізована і горизонтальна, які принципово орієнтовані на єдину точку доступу для користувачів і дворівневу систему взаємодії з ними у вигляді фронт- і бек-офісів [1]. На думку Д.С. Луніна, цифрову трансформацію урядування можна визначити як процес трансформації моделей управління та механізмів взаємодії між урядом і громадянами, оновлення політики уряду, організацій, послуг і програм щодо використання цифрових технологій. Цифрова трансформація – це процес фундаментальної зміни, що вимагає цілісного підходу, який ставить громадян на перше місце і зосереджений на їхніх потребах, ураховуючи тих, хто поки що не має можливості скористатися цифровими послугами, а також на зниженні ризиків, пов'язаних із застосуванням цифрових технологій на різних рівнях державного управління. Цифрові порядки денні розробили для себе більшість країн світу [2].

Цифрове урядування, як соціально-правова форма втілення окремих способів адміністративно-правового, а відповідно й нормативного регулювання алгоритмів надання електронних публічних послуг, є зрозумілим та об'єктивним індикатором дотримання прав і свобод людини і громадянина крізь призму обов'язку держави, у тому числі щодо їх